

**Anexa nr. II la Ordinul Ministrului Educației nr. 3702/21.04.2021
MINISTERUL EDUCAȚIEI**

**Programa școlară
pentru disciplina**

ISTORIE

**Învățământ special
Clasele a V-a – a VIII-a
Dizabilități intelectuale ușoare și moderate**

București, 2021

Notă de prezentare

Prezenta programă respectă noul model de proiectare curriculară: modelul centrat pe competențe, pe rezultate explicite și evaluabile ale învățării.

Disciplina **“Istorie”** la clasele V-VIII face parte din în aria curriculară **“Om și societate”** și conform planului-cadru pentru învățământul gimnazial special, aprobat prin OMEN nr. 3622/27.04.2018, istoria se predă ca disciplină de trunchi comun, cu o alocare de o oră/săptămână. Conținuturile sunt descongestionate de amănunte, tratarea subiectelor are un caracter tematic, respectându-se, pe cât posibil, cronologia evenimentelor istorice, ținându-se cont de specificul demersului profesorului de educație specială: acela de a face înțelese faptele și evenimentele istorice unor copii cu dizabilități intelectuale.

Programa școlară pentru disciplina **Istorie** are la bază și promovează următoarele principii:

- centrarea demersului didactic pe elev, ca subiect al activității instructiv - educative;
- accentuarea caracterului practic - aplicativ al demersului didactic;
- dezvoltarea unei strategii didactice necesare formării și dezvoltării competențelor;
- asigurarea coerenței și a progresului la nivelul disciplinei, precum și a transferabilității competențelor-cheie, prin deschiderea către abordări inter- și transdisciplinare cu celelalte discipline de studiu, în interiorul ariei curriculare „Om și societate”;
- asigurarea calității educației și a egalității de șanse în educație.

Pe parcursul celor patru ani de studiu, efortul intelectual al elevului este gradat vizând formarea și dezvoltarea competențelor specifice prin intermediul conținuturilor asociate acestora. Conținuturile și demersurile educative sunt adaptate particularităților copiilor cu dizabilități intelectuale și respectă principiul învățării centrate pe elev.

Secvențele de învățare, precum și tipurile de activități pentru atingerea competențelor generale vor fi stabilite, de către fiecare profesor de educație specială, în funcție de nivelul de înțelegere al copiilor cu care lucrează, urmărind, pe cât posibil, înlăturarea barierelor de înțelegere a faptului istoric prin folosirea materialelor auxiliare: povestiri istorice, imagini, filme istorice, hărți, etc.

Având în vedere tipul dizabilității, în predarea istoriei se va pune accent pe familiarizarea cu descrierea și interpretarea faptelor și proceselor istorice pornind de la sursele istorice și mai puțin pe lucrul cu elementele abstracte (faptele istorice devin accesibile prin intermediul surselor istorice specifice și concrete).

Conținuturile învățării sunt organizate pe domenii concrete, accesibile și reprezintă achiziții de bază, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor.

Competențe generale

- 1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor de timp și spațiu**
- 2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice**
- 3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale**

CLASA a V-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor de timp și spațiu**

Clasa a V-a
1.1. Ordonarea pe criterii cronologice a faptelor/proceselor istorice - Exerciții senzoriale de percepere a duratei și succesiunii faptelor, evenimentelor; - Exerciții de măsurare a timpului în viața cotidiană, descrierea sumară a celor mai importante instrumente de măsurare a timpului; - Jocuri didactice care să releve criteriul ” mai vechi” , ”mai nou”.
1.2. Identificarea diferențelor temporale dintre evenimente și procese istorice - Exerciții de prezentare a unor succesiuni reale; - Exerciții de precizare corectă a timpului; - Exerciții de apreciere a unor intervale mari de timp.
1.3. Localizarea în timp și spațiu a faptelor și/sau a proceselor istorice - Exerciții de recunoaștere a pozițiilor spațiale pe suprafața pană a foii de hârtie și pe hartă; - Exerciții de precizare a timpului și spațiului geografic pentru un eveniment istoric; - Exerciții de familiarizare și recunoaștere a tipurilor de hărți și atlase.

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

Clasa a V-a
2.1. Folosirea termenilor de specialitate în descrierea unui eveniment/proces istoric - Exerciții de numire, recunoaștere și utilizare a unor termeni istorici; - Exerciții de completare a unor enunțuri lacunare; - Exerciții de utilizare a termenilor și noțiunilor istorice în prezentarea unor evenimente.
2.2. Relatarea unui eveniment, proces istoric, utilizând informații din surse istorice - Exerciții de povestire, discuții în grup; - Jocuri de rol; - Exerciții de identificare a numelor proprii pe hartă și în text.

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

Clasa a V-a
3.1. Asumarea de roluri în grupuri de lucru - Dramatizări, jocuri de rol; - Exerciții de citire a unor legende; - Vizualizarea unor filme referitoare la un fapt istoric
3.2. Descrierea rolului unor personalități în desfășurarea unor evenimente istorice - Lectura și comentarea unor texte în care se prezintă faptele de vitejie ale unor personalități; - Discuții pe teme date cu privire la descrierea unor personalități istorice; - Serbări școlare cu ocazia aniversării diferitelor evenimente istorice; - Vizitarea unor monumente istorice, participarea la comemorarea unor fapte sau personalități istorice

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a V-a
1.ALFABETUL ISTORIEI- Reconstituirea trecutului	Izvoare istorice Perceperea timpului și a spațiului, cronologia istoriei, periodizare, spațiul istoric
2.Preistoria	Primii oameni Viața oamenilor în neolitic și epoca metalelor
3.Orientul Antic	Mediul natural și viața cotidiană- locuința, hrana,familia,așezări(sat și oraș) Studii de caz – templele si piramidele Inventarea scrierii—de la pictograma la alfabet
4.Civilizatia greaca si civilizatia elenistica	Mediul natural și ocupațiile grecilor Legendele Olimpului-adevăr și legendă Polis-ul –organizarea interna – Atena și Sparta Războaiele grecilor, războaiele medice -războiul peloponeziac Studiu de caz: Bătălia de la Maraton, Frumos și cunoaștere în lumea greacă Studii de caz: Acropola ateniană, Jocurile Olimpice în Antichitate
5.Lumea Romană	Fondarea Romei:Istorie și legendă Statul Roman:expansiune teritorială Viața cotidiană în lumea romană:familia,educația,jocurile Studii de caz: Coloseum și gladiatorii Armata romană Zei romanilor.Templele Creștinismul
6. Geto-dacii	Geții și dacii. Obiceiuri credințe Burebista și Decebal
7. Civilizația islamică	Apariția Islamului; credința musulmană; expansiunea militară și culturală a Islamului
8. Europa medievală	Formarea popoarelor europene. Etnogeneza românească - Europa creștină în mileniul I Viața cotidiană în Evul Mediu: familia, așezările, alimentația, sărbătorile, economia și tehnologia, credința și biserica, proprietatea, libertatea și dependența Lumea românească și statele medievale în secolele XIV-XV; Târgoviște, Suceava Diversitate culturală în lumea românească: Brașov și Cluj

CLASA a VI-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor de timp și spațiu**

Clasa a VI-a
1.1. Localizarea în spațiu a lumii cunoscute în diferite perioade istorice - Descoperirea spațiilor istorice pe baza hărților; - Compararea "Lumii cunoscute în diferite perioade istorice"; - Localizarea pe diferite hărți a spațiilor istorice pe măsura extinderii ariei de cunoaștere.
1.2. Utilizarea coordonatelor temporale referitoare la faptele și procesele istorice - Alcătuirea unor axe cronologice pe domenii diverse; - Stabilirea unor reprezentări ale timpului în diferite epoci; - Citirea de texte cu informații diverse.
1.3. Localizarea în timp și spațiu a faptelor și/sau a proceselor istorice - Exerciții de recunoaștere a pozițiilor spațiale pe suprafața pană a foii de hârtie și pe hartă; - Exerciții de precizare a timpului și spațiului geografic pentru un eveniment istoric; - Exerciții de familiarizare și recunoaștere a tipurilor de hărți și atlase.

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

Clasa a VI-a
2.1. Utilizarea adecvată a termenilor istorici/limbajului de specialitate în prezentarea unui fapt/proces istoric - Exerciții de numire, recunoaștere și utilizare a unor termeni istorici; - Exerciții de completare a unor enunțuri lacunare; - Exerciții de povestire, discuții în grup.
2.2. Utilizarea gândirii critice în analiza surselor de informare - Analiza surselor scrise sau vizuale pe baza unor cerințe; - Exerciții pe baza unor fișe de personaj istoric; - Jocuri de rol.

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

Clasa a VI-a
3.1. Utilizarea dialogului intercultural - Identificarea consecințelor interacțiunii culturale în evoluția comunităților umane; - Analiza unor evenimente istorice pe baza sursei; - Identificarea valorilor comune ale religiei pe baza surselor.
3.2. Asumarea cooperării în grupuri de învățare - Îndeplinirea unor sarcini în cadrul grupului de lucru; - Exerciții pe baza unor impresii sentimentale ale activității personale/de echipă; - Realizarea de produse pe baza muncii în cadrul echipei de lucru.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VI-a
1. Europa medievală	Viața cotidiană în Evul Mediu: familia, așezările, alimentația, sărbătorile, economia și tehnologia, credința și biserica, proprietatea, libertatea Studii de caz: Domeniul feudal Orașul medieval-spațiu al libertății Cavalerism și onoare Catedrale și universități Statele medievale Studiu de caz: Lumea românească și statele medievale în secolele XIV-XV
2. Călători și călătorii- Europa și Lumea Noua	Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu, mijloace de transport Marile descoperiri ale europenilor: consecințe asupra vieții oamenilor
3. Geneza spiritului modern	Renașterea – geneza spiritului modern. Umanismul Reforma și Contrareforma Absolutismul Studiu de caz: Palatul de la Versailles
4. Spre o nouă societate	Iluminismul-drepturi, implicarea oamenilor în viața publică Viața cotidiană în secolul al XVIII-lea Revoluția industrială. Impactul în viața oamenilor

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor de timp și spațiu în prezentarea faptelor și proceselor istorice

Clasa a VII-a
1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în prezentarea faptelor și proceselor istorice   - Prezentarea evoluției unui anumit spațiu istoric în diverse situații de comunicare; - Identificarea elementelor spațio-temporale în cadrul unor tabele; - Folosirea informațiilor oferite de hărți în interpretarea unor evenimente și procese istorice.
1.2. Compararea faptelor istorice din perspectiva temporală și spațială   - Localizarea spațiilor istorice pe hartă în diferite contexte istorice; - Recunoașterea modificărilor unui spațiu istoric în diferite perioade de timp; - Exerciții de comparare a unor state raportat la diferite evenimente istorice.

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

Clasa a VII-a
2.1. Folosirea surselor istorice pentru identificarea schimbărilor în procesele istorice   - Identificarea unor elemente cu privire la continuitatea proceselor istorice; - Compararea informațiilor provenite din surse istorice diferite - Identificarea unor aspecte de viață cotidiană în urma unor întâlniri cu martori la diferite procese istorice
2.2. Exploatarea surselor istorice prin utilizarea instrumentelor diferite   - Dezbateri unor cazuri reale; - Rezolvarea în echipă a unor situații problemă; - Interpretarea critică a informațiilor oferite de surse diferite.

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

Clasa a VII-a
3.1. Determinarea relațiilor dintre personalități și grupuri umane în desfășurarea faptelor istorice   - Realizarea unor proiecte de grup sau individuale despre relațiile dintre personalități și grupurile umane; - Elaborarea de afișe pe teme diverse: toleranță, cooperare, Holocaust etc.; - Participarea la dezbateri care să promoveze principii democratice.
3.2. Prezentarea unor elemente de continuitate și schimbare în evoluția sistemului de valori   - Participarea la discuții din care să rezulte aspecte de viață cotidiană; - Participarea la prezentări proiecte ale realităților locale; - Elaborarea unor activități pentru protejarea valorilor culturale din comunitate.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VII-a
1.Lumea la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea	Primul Război Mondial. Marile alianțe și evoluția acestora, fronturile de luptă Studii de caz: Noul armament și victimele lui Viața în tranșee România în Primul Război Mondial
2.Perioada interbelică: O lume în schimbare	Viața cotidiană: Orașele, satele, cultura Femeia în viața publică Cinematograful - Artă și industrie Cetățean și stat în democrație și totalitarism Comunismul, nazismul
3.Lumea în război	Al II-lea Război Mondial:Alianțe militare și fronturi de luptă Viața pe front Holocaustul
4.Lumea post-belică	Viața cotidiană-de la dramele războiului la prosperitate Uniunea Europeană:principii de organizare și funcționare Lumea contemporană o lume multipolară Globalizarea,noua diversitate culturală și revoluția informațională Studii de caz: - Noile forme de divertisment – jocurile și tehnologia. - Consecințe - Migrații în lumea contemporană

CLASA a VIII-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor despre timp și spațiu**

Clasa a VIII-a
1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații problemă - Precizarea timpului și a spațiului în diverse texte; - Exerciții de localizare pe un suport cartografic; - Completarea unor hărți tematice utilizând simboluri și culori.
1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale - Exerciții de analiză a faptelor istorice din perspectivă temporală și spațială; - Participarea la discuții cu privire la fapte și procese istorice; - Alcătuirea unor proiecte pe tema "imaginii celuiilalt".

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

Clasa a VIII-a
2.1. Prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse - Exerciții de utilizare a termenilor istorici în prezentarea unor evenimente; - Citirea și comentarea unor lecturi participarea la discuții pe o temă de istorie locală.
2.2. Argumentarea unor opinii referitoare la un fapt istoric - Discuții pe diverse eseuri tematice; - Exprimarea argumentată a unor opinii referitoare la un fapt istoric; - Participarea la dezbateri cu privire la un personaj istoric.

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

Clasa a VIII-a
3.1. Valorificare experiențelor istorice oferite de acțiunea personalităților istorice - Utilizarea instrumentelor de lucru: dicționare, internet, enciclopedii; - Realizarea de prezentări pe baza întâlnirilor cu personalități istorice; - Realizarea de portofolii care să cuprindă fotografii, mărturii cu privire la diversitatea socio-culturală.
3.2. Realizarea de proiecte prin care să se dezvolte interesul pentru căutarea și păstrarea unor surse istorice - Organizarea unor expoziții cu obiecte vechi; - Alcătuirea unui jurnal al clasei; - Achiziționarea unor obiecte în urma vizitării unor locuri istorice.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VIII-a
1. Introducere	Spațiul geografic natural
2. Preistoria în spațiul românesc	Epoca pietrei Epoca metalului
3. Geto-dacii	Obiceiuri ocupații credințe Burebista. Decebal - Cucerirea Daciei de către romani Formarea poporului român și a limbii române
4. Evul mediu românesc	Statele medievale în spațiul românesc: Transilvania, Țara Românească, Moldova, Dobrogea-constituire Diversitatea etnică și confesională în spațiul românesc Spațiul românesc și politica de cruciadă târzie de la Mircea cel Bătrân la Mihai Viteazu
5. Modernitatea timpurie	Secolul fanariot Studiu de caz Școala Ardeleană
6. România modernă	Generația pașoptistă-programe și consecințe ale revoluției Formarea statului român modern modern: domnia lui Alexandru Ioan Cuza Regatul României-Carol I Studiu de caz: Constituția din 1866 Războiul de Independență
7. România secolelor XX-XXI	România în primul Război Mondial. Marea Unire din 1918 România Interbelică-economie și societate România în al II-lea Război Mondial. Holocaustul în România România stat comunist Studiu de caz Epoca Nicolae Ceaușescu

Sugestii metodologice

Procesul didactic se centrează pe elev, ca subiect al activității instructiv – educative, fapt ce presupune antrenarea demersurilor care caracterizează învățarea permanentă, așa cum sunt:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe construcția progresivă a cunoașterii;

- flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; coerență și abordări inter- și transdisciplinare;

- utilizarea unor metode active care pot contribui la dezvoltarea capacității de comunicare a elevilor, necesară în situații reale, care stimulează potențialul creativ și capacitatea de adaptare a acestora și care dezvoltă atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;

- exersarea lucrului în echipă, a cooperării și/sau a competiției și dezvoltarea capacității de investigare și valorizare a propriei experiențe;

- realizarea unor activități care stimulează curiozitatea pentru studiul istoriei. Sunt recomandate demersuri didactice bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, studierea surselor istorice, dezbateră, jocul de rol, care au avantajul de a permite alternarea formelor de activitate și care favorizează corelarea experiențelor anterioare de învățare cu noile învățări.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, este necesar a fi utilizate forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe:

- corelarea directă a rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;

- valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;

- utilizarea unor metode variate de comunicare a rezultatelor școlare.

Bibliografie

1. Gherguț, A., (2008), *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Editura Polirom, Iași;

2. Iuț, Gh., Cozma, E., Asăvoaie, I., (2008). *Elemente de didactica istoriei*, Editura Graphys, Iași;

3. Tănăsă, Gh., (1996), *Metodica predării-învățării istoriei în școală*, Editura Spiru Haret, Iași;

4. *** (2017) *Programa școlară pentru disciplina Istorie clasele a V-a — a VIII- a*, Anexa nr. 2 la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3393/28.02.2017, București.

Grupul de lucru:

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Aurora LEFTER, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Vrancea

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Lefter Aurora	Inspectoratul Școlar Județean Vrancea
Panaite Roxana	C.S.E.I. "Elena Doamna" Focșani
Cherciu Ioana	C.S.E.I. "Elena Doamna" Focșani